

A lápi kúttól a csapvízig II.

Gyulán a lakosság legnagyobb része az 1800-as évek elején még a Körös vizét itta, melyet a jómódúak szűrőn tisztítottak meg. Ásott kút a legtöbb portán volt, de ezek vize ivásra többnyire nem volt alkalmas. A Fehér-Körös, várost elkerülő, új medrének kiásása után (1858) a belterületi folyószakasz és a közterületeken lévő ásott kutak elszennyeződése felgyorsult. Az 1873-ban kitört kolerajárványban, Gyulán több mint ötszáz ember halt meg. Egyre sürgetőbbé vált az egészséges ivóvíz biztosítása.

Felhívás adakozásra Gyulán artézi kút létesítése céljából

Az orvosi tudomány kétségtelenül megállapította, hogy a fertőző betegség okát a baktériumok képezik és hogy a baktériumoknak legnagyobb mérvben való terjesztője az ivóvíz, minélfogva a járványoktól való óvakodásnak és mentesítésnek leghatalmasabb tényezője az egészséges jó ivóvíznek biztosítása.

A talajvízes Alföldön és különösen városunkban is egészséges jó ivóvizet biztosítani egyedül artézi kutak fúrása által lehetséges.

Békésvármegye több községe, tudatában az artézi kutaknak a közegészségre rendkívül kedvező behatásától, egymásután létesíti az artézi kutakat; a csabai, szarvasi, szentandrási artézi kutak már egészen elkészültek és a nevezett községek fejlődésének nemcsak legjelentékenyebb tényezői, hanem a lakosságnak valóságos áldását képezik.

Gyula városa képviselőtestülete, f. évi tavaszi rendes közgyűlésén szintén kimondotta, hogy artézi kút létesítése, közegészségügyi tekintetektől felette kívánatos; de tekintve, hogy az e célra szükséges költség fedezettel a város ez idő szerint nem rendelkezik, kimondotta egyúttal azt is, hogy az artézi kutat társadalmi úton létesíti s alulírottat, mint a város ez idő szerinti polgármesterét felhívta, hogy a város közönségét adakozásra szólítsam fel és e célból aláírási íveket bocsássak ki.

Annak elismerésében, hogy Gyula városa értelmes közönsége tudatában van a sokoldalú s rendkívüli előnyöknek, melyek egy artézi kút létesítése által e város lakosságára áramolni fognak: ezen aláírási ívek kibocsátásával, a képviselőtestület által reám ruházott megbízatásnak, ama hittel és reménnyel teszek eleget, hogy e város polgárainak többször tanúsított áldozatkészsége fényesen fog nyilvánulni most, amidőn ezen áldozatkészség a város fejlődésére rendkívüli mérvben kiható, minden rendű, rangú s foglalkozású lakosát egyaránt és közvetlenül érdeklő mű létesítését fogja lehetővé tenni s biztosítani. A gyűjtött összegeket ezen aláírási ívvel együtt kérem 1892. évi szeptember hó első napjáig hozzám küldeni.

Az adakozás mérvétől és eredményétől függ, hogy az artézi kút létesítése még az ősszel megkezdessék és kedvező körülmények mellett még ez év folyamán a közönség használatára bocsátassák.

Gyula városa képviselőtestülete bizonýára módot fog keresni s találni arra, hogy a város közegészségügyét leghathatósabban biztosító artézi kút létesítésén közreműködött polgárok neveit és nemes áldozatkészségét a hálás utókor részére megörökítse.

Gyulán, 1892. július hóban.

Kiváló tisztelettel;
Dutkay Béla
polgármester

GYULA ELSŐ ÁRTÉZI KÚTJA 1893.

Az artézi kút a talaj olyan mélységébe fúrt kút, amelyből a víz magától tör a felszínre. Gyula város első artézi kútja a Petőfi téren található. A fúrást 1893-ban Czoll Demeter hódmezővásárhelyi kútfúró mester végezte, ő készítette az első négyszögletes alakú kútházat is. A kút fúrásakor 304,4 méter mélységből, perceként 214 liter, 22 C fokos vizet adott. A belvárosi artézi kút oly bővizű volt, hogy vizének alig 10%-át használták fel, a többi elfolyt. 1903-ban Fábry Sándor alispán mozgalmat indított, hogy a városnak az Élővíz-csatorna jobb parti részeiben az artézi kút vizének felhasználásával vízvezetékét létesítsenek, a képviselőtestület azonban 1905-ben a vízvezeték ügyét levette a napirendről. A mai hangulatos díszkút Heilingner Antal építőmester terve alapján készült 1927-ben. A kút vize az 1978-i „békési” földrengéskor elzáródott, napjainkban a városi hálózathoz vételezett vízzel üzemel. Néhány korabeli társával együtt azonban ma is a városunk utcaképének meghatározó eleme.

A Part utcai kút közkfolyója jelenleg is üzemel

A Pálffy utcai közkfolyó

Gyulán a lakosság társadalmi összefogással kezdte az ivóvízhálózat kiépítését az 1950-es évek végén. Egy-egy utca lakói fúrtak egy kutat, s majd annak vizét vezették el saját költségükön a házaikhoz. Így jöttek létre az önkéntes „törpe vízmű társulások”. Gyulán a Vízmű Társulatot 1962-ben alakították meg, mely néhány év alatt kiépített közel 100 km hosszú vezetékhalózatot, amely minden ingatlan számára közvetlen bekötési lehetőséget jelentett. 1967-től a vízhálózatot a Gyulai Vízművek Vállalat üzemeltette és fejlesztette tovább. A város vízellátási rendszerének kiépítése 1972-ben fejeződött be, ekkor a lakosság 94 % a már vezetékes vízhez jutott. Természetesen a fejlesztés ezután is folytatódott és ma már a kiépítettség 100%-os. Jelenleg a város 13 ezer lakásának ivóvízellátását a Maros-hordalékkúp térségében lévő kútcsoportok biztosítják, a vízellátó rendszer üzemeltetője a Gyulai Közütemi Nonprofit Kft.

